

Trött skicklighet

Agatha Christie senaste deckare (*After the Funeral, The Crime Club*, 10 shilling sixpence) är naturligtvis skicklig, men den tyder liksom några andra av hennes böcker på en viss avmattning. Miljöskildringen är inte så strålande längre, replikerna är tyngre. (Ett par ironiska ord om de moderna mördarhelgonen är dock förstklassiga.) Det är något trist över både mordet och dess avslöjande: mördaren hör inte, i strid med hävdvunna regler, till dem man misstänkt och släppt. Men kanske är det för grästat att klaga över Agatha; hon hör dock alltid till de säkra.

HERBERT TINGSTEN

8

D • N

2/7 1953

Helvetet i Danmark och Sverige

"Man kom hem från fyra månaders resa och kunde inte känna igen sitt land. Amerika hade fått en ny president, Europaarmén vacklade, det var stormlopp mot regeringen; men allt detta syntes inte uppta sinna så mycket som en intervju där en professor hade sagt att Bibeln inte ger oss rätt att tro på ett liv efter döden". Orden föll i våra av den danske biskopen Høgsbro vid återkomsten från en tids studier i USA. Går man igenom skrifterna och tidningsartiklarna i ämnet, blir intrycket att han inte hade alldeles orätt. De frågor de gäller har väl inte sällsatt så många, men inom kretsen av troende har intresset varit glödande.

De tankar som föranlett debatten är uttalade av prästen och teologie professorn i Århus P. G. Lindhardt och har sammanförts i boken "Det evige liv". Lindhardt avvisar med förakt all tro på ett liv efter detta. Det är en hednisk föreställning, skriver han, utan stöd i kristendomens urkunder, en föreställning som är likvärdig med upplysningsmännens framstegstro och liksom den tjänstgör som ett opium för folket. Nu tar man, antyder Lindhardt, inte saken så allvarligt, men ännu är himmel och helvete viktiga inslag i den förkunnade läran, och för ej mer än femtio år sedan blev en präst avskedad därefter att han "vägrade att tro på — och vad som var värre, att predika om — de eviga helvetesstraffen". Lindhardt skriver med en bitande ironi, som inte kan göra hans kätteri mera smakliga för de troende; han tycks imitera Kierkegaard, men det finns hos honom föga av mästarens ångest och spänning och ett övermått av dennes koketteri och paradoxmakeri.

I diskussionen har en överväldigande majoritet tagit avstånd från Lindhardt. Klarast framgår detta av boken "Hvad er det evige liv?" med inlägg av sexton skribenter. Så gott som genomgående håller man inte bara på själens odödlighet, utan också på kroppens uppståndelse; motsättningarna

mellan uttolkarna är stora, men enigheten om "ett liv efter detta" i ordets vardagliga betydelse är nära nog fullständig. Problemet himmel—helvete berörs föga i denna bok, men har tagits upp av flera auktoritativa författare. Bland andra har biskoparna Høgsbro och Hoffmeyer framhävt helvetesläraens betydelse. "Förtäpelsens möjlighet skall fylla oss med oro och hindra oss från att bli trygga och slöa", skriver Hoffmeyer. De protestantiska debattörerna har dock inte så klart som sina meningsfränder i Norge uttalat sig för eviga kroppsliga straff. Mest energiskt är på denna punkt den katolske biskop Suhre inläg: "Köttets uppståndelse innebär i och för sig en dubbel möjlighet: himmel eller helvete. Antingen förtjänar människan både till själ och kropp att få del i Herrens härlighet... eller också har hon varit djävulens redskap och får därför sitt straff."

Professor Lindhardts motståndare kan ur Bibeln och beaktelseböckerna hämta ett överväldigande bevismaterial; man får utgå från att apostlarna pratat i vådret eller idkat ett medvetet dubbelspel för att förneka allvaret och konkretionen i deras uttalanden på denna punkt. Lindhardt framhårdar emellertid. "Detta intresse för livet efter döden skall förföljas och brännmärkas med alla medel", förklarade han enligt Berlingske Tidende i en offentlig debatt i våras.

*

I Sverige synes kyrkans män utgå från att endast tystnaden i trosfrågor är obrottslig. Man är ängslig för att säga något; det är svårt att inte säga för mycket eller för litet, att inte vara för konkret eller för obestämd, att tillfredsställa på en gång det egna samvetet, de enfaldigt troende och de mera grätna. Därför lär det trots allt vara lättare att framlocka sanningen om skrivmaskinen ur biskop Helander än att få besked om de yttersta tingen av det svenska prästerskapet. Ordet dogm har en dålig klang, trots att det helt enkelt betyder vad man sagt sig tro på. Mest populär är de uttalanden som med mystiska och poetiska vändningar förenar en total brist på precision — det är ett slags tystnad i ord, en omständlig tomhet.